

Motala kommun
motala.kommun@motala.se

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Fornåsa skola i Motala kommun

Med anledning av den rådande situationen med risker för smittspridning av Covid-19

Skolinspektionen är medveten om att många skolor i dagsläget är påverkade med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid, kontakta Skolinspektionen för prövning.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Motala kommun att senast den **27 augusti 2021** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen. Beslutet om föreläggande gäller omedelbart.

Nedan anges de åtgärder som huvudmannen måste vidta för att avhjälpa de påtalade bristerna samt den lagstiftning med tillhörande föreskrifter som huvudmannens åligganden följer av. Enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar huvudmannen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Vidare ska huvudmannen enligt 4 kap. 7 § skollagen, om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Dessa bestämmelser ligger till grund för samtliga åtgärder i beslutet om föreläggande.

Skälen för Skolinspektionens ställningstagande i fråga om att verksamheten inte uppfyller krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten (påtalade brister) samt i fråga om de skyldigheter som huvudmannen måste fullgöra (åtgärder) redovisas nedan under rubriken Motivering till föreläggande.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att verksamheten vid Fornåsa skola inte uppfyller författningarnas krav avseende att ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning och vid planeringen och uppföljningen av stöd, när det för elever i förskoleklassen eller lågstadiet upptäcks att sådant stöd behöver ges i svenska, svenska som andraspråk eller matematik.

Vidare konstaterar Skolinspektionen att verksamheten inte uppfyller kraven avseende att elevers behov av särskilt stöd ska utredas inte bara när det befaras att elever inte

kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, utan även om elever uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation..

Åtgärder

- Se till att en särskild bedömning samt planering och uppföljning av eventuella stödinsatser sker i samråd med specialpedagogisk kompetens när det utifrån användning av kartläggningsmaterial i förskoleklass, nationellt bedömningsstöd i årskurs 1 och nationella prov i årskurs 3 finns en indikation på att elever inte kommer att nå kommande kunskapskrav. (3 kap. 4-5 §§ skollagen)
- Se till att en elevs behov av särskilt stöd utreds inte bara om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, utan även om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. (3 kap. 7 § skollagen)
- Se till att personalen får nödvändig kompetensutveckling för att eleverna ska få det särskilda stöd som de behöver. (2 kap. 34 § skollagen; läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 2.8 Rektorns ansvar)

Arbetet med normer och värden

Skolinspektionen konstaterar att verksamheten vid Fornåsa skola inte uppfyller författningarnas krav avseende att bedriva ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

Åtgärder

- Se till att rektorn, lärare och annan skolpersonal samverkar i arbetet med att klargöra och med eleverna diskutera det svenska samhällets värdegrund och dess konsekvenser för elevernas personliga handlande, och särskilt det egna språkbruket. (Lgr 11, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande)

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens tillsyn visar att Fornåsa skola inte uppfyller författningarnas krav avseende arbetet med att tidigt identifiera vilka elever som är i behov av stödinsatser. I arbetet med garantin för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och lågstadiet används inte specialpedagogisk kompetens om det finns en indikation på att elever inte kommer att nå kommande kunskapskrav. Det är angeläget att denna process fungerar, inte minst mot bakgrund av att det på Fornåsa skola finns elever i förskoleklassen och på lågstadiet som visar sådana indikationer. Tillsynen visar också att arbetet med särskilt stöd brister avseende utredning kring särskilt stöd. Skolan utreder elevers behov av särskilt stöd om de uppvisar svårigheter i att nå kunskapskraven, men utreder inte stödbehovet om elever uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation, vilket skollagen kräver. Vidare visar tillsynen att det saknas ett gemensamt förhållningssätt på skolan i arbetet med normer och värden. Trots att skolan arbetat med normer och värden, och särskilt med elevers opassande språkbruk, finns fortfarande en problematik kring hur elever uttrycker sig i skolan. Bristerna riskerar att påverka både elevernas trygghet och deras kunskapsutveckling.

Motivering till föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Fornåsa skolas arbete med garantin för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och i lågstadiet samt i arbetet med att utreda elevers behov av särskilt stöd. I arbetet med garantin för tidiga stödinsatser ska en särskild bedömning samt planeringen för eventuella stödinsatser och utvärderingen av dessa ske i samråd med specialpedagogisk kompetens. Detta görs inte på Fornåsa skola. Vidare genomförs inte en utredning kring särskilt stöd om en elev uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation än att eleven inte når de kunskapskrav som minst ska uppnås. Därmed finns en risk att elever inte får det särskilda stöd som de behöver.

Rättslig reglering

Enligt 3 kap. 4-4 b §§ skollagen ska ansvarig förskollärare eller lärare samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning och planering av stöd när ett sådant stöd behöver ges i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Vidare ska samråd med specialpedagogisk kompetens ske vid uppföljning i slutet av förskoleklassen och i slutet av lågstadiet av sådant stöd som getts enligt 5 § i svenska, svenska som andraspråk och matematik.

3 kap. 5 § skollagen reglerar stöd i form av extra anpassningar.

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår bland annat att om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt.

Av 2 kap. 34 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att personalen vid förskole- och skolenheterna ges möjlighet till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att förskollärare, lärare och annan personal vid förskole- och skolenheterna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av Lgr 11, avsnitt 2.8 framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter. Vidare ska lärarna ges möjlighet att kontinuerligt dela med sig av sina kunskaper och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionens utredning visar att arbetet med tidiga stödinsatser inte sker enligt författningarna. I arbetet med att identifiera vilka elever som är i behov av tidiga stödinsatser i förskoleklassen och i årskurserna 1 och 3, saknas samråd med

specialpedagogisk kompetens. Av intervjuer med rektorn, representanter för skolans elevhälsa och lärare framgår att kartläggningsmaterial i förskoleklassen samt nationellt bedömningsstöd och nationella prov på lågstadiet har använts. Utifrån användningen av det nationella kartläggningsmaterialet och bedömningsstöden finns indikationer på att vissa elever i förskoleklassen, i årskurs 1 och 3 riskerar att inte nå kommande kunskapskrav. Därefter har bedömning skett i samråd med annan förskollärare eller lärare som dock saknar specialpedagogisk kompetens. Utifrån detta samråd genomförs sedan stödinsatser, exempelvis i form av undervisning i mindre grupper. Samråd vid en särskild bedömning, planering och genomförande av stödinsatser har således skett utan att specialpedagogisk kompetens har involverats. Av intervjun med representanter för elevhälsan framgår att specialpedagogens uppgift kopplad till garantin för tidiga stödinsatser är begränsad till att lyfta resultaten från kartläggningsmaterial och bedömningsstöd på gruppnivå.

Utredningen visar vidare att elever som uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation än att inte nå kommande kunskapskrav inte utreds för särskilt stöd. Av intervjun med rektorn framgår att det finns någon elev på skolan där omfattande åtgärder vidtagits men där utredning för särskilt stöd inte genomförts då det inte finns någon koppling till att eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Av intervjuer med rektorn och representanter för elevhälsan framgår vidare att åtgärdsprogram endast upprättas om en elev riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Arbetet med normer och värden

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Fornåsa skolas arbete med normer och värden. Tillsynen visar att all personal inte aktivt och medvetet klargör för eleverna det svenska samhällets gemensamma värderingar samt skolans normer och regler och vilka konsekvenser detta medför för det egna språkbruket. Mot bakgrund av att det förekommer olämpligt språkbruk bland eleverna är det särskilt angeläget att det finns ett gemensamt förhållningssätt som omfattas och tillämpas av all personal. Bristen riskerar att påverka både elevernas trygghet och deras kunskapsutveckling.

Rättslig reglering

Av Lgr 11, avsnitt 2.1, 2.2 och 2.3 framgår bland annat följande. Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang. Läraren ska klargöra och med eleverna diskutera det svenska samhällets värdegrund och dess konsekvenser för det personliga handlandet samt öppet redovisa och diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem. Vidare framgår att läraren ska samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen. Skolans mål är också att varje elev visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön.

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionens utredning visar att skolans värdegrundsarbete brister. Av samtliga intervjuer framgår att det trots olika genomförda insatser förekommer ett opassande språkbruk bland eleverna på skolan. Av intervjun med rektorn framgår att skolan under en lång tid haft problem med att elever uttrycker sig olämpligt. Enligt rektorn har dock språkbruket förbättrats då skolan kontinuerligt genomfört insatser, men arbetet har ännu inte nått önskad effekt då det fortfarande förekommer ett olämpligt språkbruk bland eleverna. Lärarna och eleverna uppger att de ofta hör skällsord, svordomar och könsord på skolan.

Utredningen visar vidare att det saknas ett gemensamt förhållningssätt och en gemensam syn bland personalen på hur arbetet med elevernas opassande språkbruk ska bedrivas. Enligt rektor, representanter för elevhälsan och eleverna finns exempelvis lärare som inte reagerar på elevernas språkbruk och att tillsägelser inte har någon långsiktig effekt då svordomar och könsord ändå förekommer. Enligt rektorn och representanterna för elevhälsan behöver personalen arbeta mer med att enas om ett gemensamt förhållningssätt och en gemensam syn på arbetet med elevernas språkbruk. Av intervjuer med rektorn, representanter för elevhälsan och lärarna framgår också att det finns skillnader mellan låg- och mellanstadiet när det gäller gemensamma förhållningssätt och samsyn kring olika frågor. Av intervjuer med rektorn, representanter för elevhälsan och lärarna framgår dock att språkbruket på skolan är ett identifierat utvecklingsområde och att det planeras för fortsatt arbete under vårterminen.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten vid Fornåsa skola inte uppfyller författningarnas krav, föreligger skäl att förelägga Motala kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

På Skolinspektionens vägnar

X Hanna Kindén

Beslutsfattare

Signerat av: Hanna Kindén

X Ingela Åkerman Jansson

Föredragande

Signerat av: Ingela Åkerman Jansson

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilaga: Fakta om Fornåsa skola

Fakta om Fornåsa skola

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Fornåsa skola under vårterminen 2021. Digitala intervjuer med rektorn, lärare, representanter för elevhälsan och med elever genomfördes mellan den 19 och 21 januari 2021.

Huvudman för Fornåsa skola är Motala kommun. I skolenheten går cirka 150 elever från förskoleklass till årskurs 6. På skolenheten finns också fritidshem. På skolenheten arbetar 15 lärare, inklusive förskollärare och fritidspedagog, vilka är uppdelade på tre arbetslag. Skolan leds av en rektor som också ansvarar för en närliggande skola.